

Enheten för juridik
Johanna Ingemansson Christiansson,
010-730 91 24
arbetsmiljoverket@av.se

Socialdepartementet

Remiss av promemorian Covid-19-lag

Sammanfattning

Arbetsmiljöverket ser behov av att i den fortsatta beredningen ta i beaktande arbetsmiljöförfattningar och regelverket som styr vår tillsyn vid utformning och tillämpning av den lag om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av covid-19 (covid-19-lagen) som nu föreslås, liksom vid normgivning och beslut med grund i covid-19-lagen. Arbetsmiljöverket betonar vikten av att vi bereds möjlighet till samråd vid tillämpning av de nu föreslagna regelverken. Detta för en ökad effektivitet, träff- och rättssäkerhet.

Arbetsmiljöverkets synpunkter och ställningstaganden

Covid-19-lagen har påverkan på arbetstagarnas arbetsmiljö och arbetssituation. Det har även påverkan på vårt uppdrag som myndighet.

Föreskrifter och arbetsmiljöarbete

Ingen ska bli sjuk, skadad eller dö på grund av arbetet. Arbetsmiljölagen (1977:1166) skyddar arbetstagare och omfattar alla risker i arbetslivet, även smittskydd. Skyddsansvarig enligt arbetsmiljölagen är arbetsgivaren, även exempelvis utbildningsanordnare anses som arbetsgivare för elever. Arbetsmiljöverket kan även meddela förbud mot upplåtelse av en lokal, ett markområde eller ett utrymme under jord som har upplåtits för arbete eller som personalutrymme om det finns något missförhållande i skyddshänseende, till dess att angiven åtgärd har vidtagits med lokalen, markområdet eller under jord. Även byggherrar är ansvariga för att arbetsmiljösynpunkter beaktas under projektering, planering, byggskedet och det framtida brukandet. Aktuellt i det här fallet är exempelvis trängsel på byggarbetsplatsen och i bodar. Vi kan därför tala om både arbetsgivare och begreppet skyddsansvariga som täcker in såväl arbetsgivare som fastighetsägare, byggherrar med flera.

Den skyddsansvarigas ansvar enligt arbetsmiljölagen är omfattande. Arbetsgivaren är skyldig att kartlägga risker och utreda ohälsa och olycksfall

samt vidta de åtgärder som kartläggningen ger anledning till. Därtill specificerar Arbetsmiljöverkets föreskrifter vilka krav som ställs på den skyddsansvariga vid olika typer av risker i arbetet.

Förhållande till annan lagstiftning

Promemorian anger att "(d)et bör eftersträvas att verksamheter inte ska behöva förhålla sig till fler regelverk [covid-19-lagen, smittskyddslagen, ordningslagen och Folkhälsomyndighetens föreskrifter, allmänna råd och rekommendationer] än nödvändigt. I de fall verksamheter omfattas av flera regelverk måste det säkerställas att de krav på smittskyddsåtgärder som ställs inte är oförenliga med varandra". Arbetsmiljöverket efterlyser en klar reglering om att detta även gäller i förhållande till arbetsmiljöreglerna. I promemorian har man inte gjort någon analys av hur covid-19-lagen förhåller sig till arbetsmiljölagstiftningen.

Kravställningen enligt covid-19-lagen med tänkt förordning och föreskrifter påverkas av hänsyn till arbetsmiljöregleringar. Arbetsmiljöverkets föreskrifter och tillsyn innebär långtgående krav på att förebygga och minimera smittrisker och -spridning avseende arbetstagare på arbetsplatser. De beslut vi fattar kan ha betydelse för verksamheter på nationellt plan.

Covid-19-lagen är inriktad på att stoppa smittspridning i samhället. Den innebär att arbetsgivare och andra skyddsansvariga får ansvar för det allmänna smittskyddsarbetet utöver ansvaret för arbetsmiljöarbetet. Att ordna verksamheter på ett sätt som förhindrar smittspridning bland befolkningen ställer höga krav på skyddsansvarigas arbetsmiljöarbete.

Ett konkret exempel på direkt påverkan på arbetsmiljön är krav på verksamhetsinnehavare att personalen ska avvisa eller begränsa antalet kunder eller passagerare inom handel, kollektivtrafik och övrig yrkesmässig persontransport. Fler yrkesgrupper, som tidigare inte haft denna typ av uppgifter och som inte är utbildade för detta, kommer att behöva hantera situationer som de inte bemästrar. Det kan uppstå hotfulla situationer mellan kunder eller passagerare som också negativt påverkar personalens arbetsmiljö. Arbetsgivaren är skyldig att tillse att personalen har kompetens och utbildning för det arbete den utför, ensamarbete får inte utövas om det finns påtaglig risk för våld eller hot om våld, minderåriga får inte vara i situationer som kan vara osäkra eller riskfyllda. Arbetstagares arbetsmiljö i övrigt kan påverkas negativt med anledning av de åtgärder som krävs för att skydda allmänheten. Därför är det viktigt att undersöka, bedöma och åtgärda alla eventuella nya risker som den nya situationen medför för arbetstagarna. Vid överväganden om vilka åtgärder som ska vidtas för att hindra smittspridning hos befolkningen måste konsekvenser för verksamheternas personal vägas in.

De befogenheter som föreslås i promemorian för länsstyrelserna och kommunerna liknar Arbetsmiljöverkets tillsyn. Det kan uppstå situationer där både Arbetsmiljöverket och länsstyrelserna begär åtgärder, det finns en risk att dessa är motstridiga. Promemorian ger inte ledning i hur en sådan situation ska lösas. Skyddsansvarig kan behöva överklaga antingen ett eller båda beslut för att få klarhet i hur den ska agera. Samtidigt kan båda myndigheters beslut gälla med omedelbar verkan. Det är den skyddsansvarigas skyldighet att uppnå de krav som ställs, och när motstridiga krav ställs, sätts den skyddsansvariga i en mycket svår situation. Det riskerar även finnas otydligheter vid överprövning av besluten då domstolen prövar varje fall enskilt och kan finna att båda myndigheternas beslut är korrekta utifrån respektive lagstiftning. Denna situation måste undvikas. Arbetsmiljöverket efterlyser en tydlig reglering av hur denna situation löses om den uppkommer. Det är därför också av vikt att länsstyrelserna samråder med Arbetsmiljöverket innan de fattar beslut med betydelse för arbetsmiljön. Den skyddsansvariga behöver även på förhand veta hur de ska agera, oavsett om Arbetsmiljöverket har inspekterat verksamheten, om en länsstyrelses krav är i strid med arbetsmiljöregleringen. Reglerna måste vara förutsägbara.

Samråd med Arbetsmiljöverket

Det är önskvärt att länsstyrelserna samråder med Arbetsmiljöverket i såväl individuella ärenden som på nationell nivå. Arbetsmiljöverket kan då medverka till att Arbetsmiljöverkets föreskrifter, bland andra föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1), organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4), våld och hot om våld i arbetsmiljön (AFS 1993:2), ensamarbete (AFS 1982:3), arbetsplatsens utformning (AFS 2009:02), minderårigas arbetsmiljö (AFS 2012:3), byggnads- och anläggningsföreskrifter (1999:3) och smittrisker (AFS 2018:4), inte förbises eller åsidosätts vid länsstyrelsernas kravställning. Samråd kan gynna alla inblandade och tillser också att myndigheternas tillsyn blir likvärdig och trovärdig.

Det vore också angeläget att i den fortsatta beredningen överväga om Arbetsmiljöverket behöver en formell möjlighet att anmäla misstankar om bristande smittskyddsarbete för specifika områden och verksamheter till länsstyrelsen utöver det vanliga samrådet myndigheter emellan, särskilt i de fall då Arbetsmiljöverket saknar bemyndigande att bedriva tillsyn.

Sekretess

Promemorian nämner inte vilken utformning av sekretess som uppgifter i ärenden om tillsyn enligt covid-19-lagen kommer omfattas av. Vi behöver

möjlighet att lämna information till länsstyrelserna och de till oss, vid samråd och misstankar om bristande smittskyddsarbete.

De som deltagit

Yttrandet har beslutats av generaldirektören Erna Zelmin-Ekenhem. I den slutliga handläggningen har enhetschefen Mikael Syk deltagit. Föredragande har varit juristen Johanna Ingemansson Christiansson.

Erna Zelmin-Ekenhem

Johanna Ingemansson Christiansson

Kopia skickad till:
Arbetsmarknadsdepartementet